

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

"KELISHILDI"

Oliy va o'rta maxsus ta'lif
vazirligi

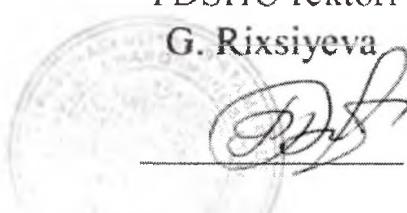

2021 y.

"TASDIQLAYMAN"

TDSHU rektori

G. Rixsiyeva

« 15 » 07 2021 y.

**5A231001 – Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va
mamlakatshunoslik: Xitoy Xalq Respublikasi
magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun
maxsus (ixtisoslik) fanlaridan**

D A S T U R

Toshkent - 2021

Annotatsiya

Dastur 5A231001 – Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik: Xitoy Xalq Respublikasi magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun 5231000 – Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik (Xitoy Xalq Respublikasi) ta’lim yo‘nalishining 2017-2018 o‘quv yili uchun tasdiqlangan o‘quv rejasidagi fanlar asosida tuzilgan.

Tuzuvchilar:

Ermamatov SH.J. – TDSHU “Sharq mamlakatlari iqtisodiyoti” kafedrasi mudiri, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent.

Sadibekova B.D. - TDSHU “Xitoy siyosati, madaniyati va tarixi va iqtisodiyoti” kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.

Taqrizchilar:

Kamilova M.X. - TDSHU “Sharq mamlakatlari iqtisodiyoti” kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.

Abdullayev R.V. – O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi “Islom iqtisodiyoti va moliyasi, ziyyarat turizmi” kafedrasi professori, iqtisod fanlari doktori

Dastur Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 yil 01 iyuldaggi 11-sonli majlisida muxokama qilingan va tasdiqlangan.

Kirish

Mazkur dastur Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti magistraturasining 5A231001 – Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik: Xitoy Xalq Respublikasi mutaxassisligiga kirish imtihonlari uchun tuzilgan va unda 5231000 – Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik (Xitoy Xalq Respublikasi) ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejasidagi Umumiqtisodiy fanlar va Xitoy Xalq Respublikasi iqtisodiyoti fanlariga tegishli mavzular qamrab olingan.

Universitet magistraturasi mutaxassisliklarining barchasida mutaxassislikka mos fanlar bo‘yicha kirish imtihonlari yozma ish shaklida o’tkaziladi. Yozma ishlar topshiriqlari uch qismdan iborat qilib belgilanadi va 100 ballik baholash mezonlari qo’llanadi:

- 1.Birinchi qism fanning umumnazariy masalalari – 30 ball;
- 2.Ikkinci qism tegishli mamlakat yoki mintaqaga oid masalalar – 30 ball;
- 3.Uchinchi qism sharq tillaridan tegishli mazmun va hajmdagi matnlarning ona tiliga yozma tarjimasi – 40 ball.

100 ballik baholash mezonlari dastur nihoyasida keltiriladi.

I.Umumiqtisodiy fanlar

Iqtisodiyotning asosiy uch muammosi. Ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojlar, ularning tarkibi va turlari. Iqtisodiy qonunlar va kategoriylar. Ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot jarayonlari va bosqichlari. Ijtimoiy-iqtisodiy tizimlar. Mulkchilik munosabatlarining iqtisodiy mohiyati. Mulkchilik shakllari. Mulk ob’ektlari va sub’ektlari. Tovar va tovar ishlab chiqarishning xususiyatlari. Tovarning nafliligi va ayirboshlanish nisbati (qiymati). Tovar qiymati va qiymat qonuni. Pulning kelib chiqishi, mohiyati va funksiyalari. Bozor iqtisodiyotining mazmuni va uning asosiy belgilari. Bozor iqtisodiyotining afzalliklari va ziddiyatlari. Bozor iqtisodiyotiga o‘tish yo‘llari. Talab tushunchasi, talab qonuni. Talabning hajmiga va miqdoriga ta’sir etuvchi omillar. Taklif tushunchasi, taklif qonuni. Taklifning hajmiga ta’sir etuvchi omillar. Bozor muvozanati. Raqobatning mohiyati va uning iqtisodiy asoslari. Raqobat turlari. Raqobat usullari. Nomukammal raqobat va uning asosiy ko‘rinishlari: monopolistik raqobat va oligopoliya. Antimonopol qonunchilik va uning asosiy yo‘nalishi. Pul muomalasi va uning amal qilish qonuniylari. Inflyatsiya, uning mohiyati va turlari. Kreditning mohiyati, manbalari va vazifalari. Agrar munosabatlar va iqtisodiyotning agrar sektori. Yer rentasi va turlari. Milliy iqtisodiyot tushunchasining mazmuni. Milliy iqtisodiyot rivojlanishini tavsiflovchi ko‘rsatkichlar. YAIM. YAMM. Iste’mol va jamg‘armaning iqtisodiy mazmuni. Iste’mol va jamg‘arish o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik, ularni belgilovchi omillar.

Iqtisodiy o'sishning mazmuni. Iqtisodiy o'sish mezonlari va asosiy ko'rsatkichlari. Iqtisodiy o'sish omillari. Iqtisodiy o'sishning turlari. Iqtisodiy salohiyat va undan samarali foydalanish yo'llari. Iqtisodiyotning siklligi tushunchasi. Iqtisodiy sikl mazmuni. Makroiqtisodiy beqarorlik ko'rsatkichlari. Moliyaviy munosabatlarning mohiyati. Moliya va moliya tizimi. Fiskal siyosat. Davlat byudjeti, uning tarkibi va byudjet jarayonlari. Byudjet taqchilligi va davlat qarzları. Monetar siyosat va bank tizimi. Pul muomalasi va uning amal qilish qonuniyatları. Banklarning kredit siyosatining mohiyati, manbalari va vazifalari. Markaziy, tijorat va xususiy banklar va ularning vazifalari. Iqtisodiyotni tartibga solishning mohiyati va zarurligi. Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish, uning maqsadi va vazifalari. Davlatning iqtisodiyotga ta'sir qilish usullari va vositalari. Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish bo'yicha zamonaviy nazariyalar: Keynschilik, monetar va yangi klassik modellar.

II. Xitoy Xalq Respublikasi iqtisodiyoti

XXR aholisi va uning mehnat resurslari. XXR aholisi sonining dinamikasi. Xitoy aholisining tabiiy o'sish ko'rsatkichlari. XXR aholisi migratsiyasiga ta'sir etuvchi omillar. XXR mineral-xom-ashyo resurslari. Jahon iqtisodiyotida Xitoyning o'rni. Xitoyning yer va suv resurslari. Xitoyning yoqilg'i-energetika majmuasi. XXR si iqtisodiy o'sish dinamikasi. XXRsida zamonaviy iqtisodiy o'sish tendensiyalari. Xitoy iqtisodiyoti tarkibiga umumiy tasnif. Xitoy iqtisodiyotida investitsiyalarning hududiy va tarmoqlar tarkibi. XXR sanoat rivojlanishining xususiyatlari. "To'rtlik modernizatsiyasi"ning asosiy yo'nalishlari va xususiyatlari. Xitoyda industrlashtirish muammolari. XXRda sanoat tarmoqlari tarkibi diversifikatsiyasi. Xitoy qishloq xo'jaligi tarkibi va uning rivojlanish xususiyatlari. XXR agrar sohasi rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari. XXRda transport sohasining tarkibi va rivojlanish xususiyatlari. Xitoyda ijtimoiy sohaning rivojlanish xususiyatlari. Xitoyda turizmning rivojlanish xususiyatlari.

XXRda ichki turizmning rivojlanishi. Xitoyda chiqish turizmining rivojlanish xususiyatlari. XXRda turizmdan tushgan daromadlar dinamikasi. Xitoyda tadbirkorlik faoliyatining rivojlanish xususiyatlari. XXRda mehnat bozorini rivojlanish xususiyatlari. XXRda migrantsion jarayonning xususiyatlari. Xitoy ijtimoiy siyosati va aholi farovonligi. 2010-yildan Xitoy modelining o'zgarishiga ta'sir etgan omillar. XXRda iqtisodiy islohotlarning amalga oshirish xususiyatlari. Xitoyning pul-kredit siyosati va pul tizimi. Xitoy agrar islohotlari mohiyati. XXR ni moliya-byudjet va soliq tizimi. Xitoyning Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lishi. Xitoyning BRIKSdagi roli. Xitoy tashqi savdo faoliyati xususiyatlari. XXR-EI iqtisodiy aloqalarining rivojlanish xususiyatlari. Xitoy-AQSH savdo-iqtisodiy aloqalarini xususiyatlari. Xitoy-Yaponiya savdo-iqtisodiy aloqalarining asosiy yo'nalishlari. Xitoy-Hindiston savdo-iqtisodiy aloqalari dinamikasi. XXR-Rossiya o'zaro savdo-iqtisodiy aloqalarining rivojlanish istiqbollari. Xitoy-MO savdo-iqtisodiy aloqalarining rivojlanish omillari va dinamikasi. XXR-O'zbekiston savdo-

iqtisodiy aloqalarini rivojlanish dinamikasi. XXR va Janubi-Sharqiy Osiyo mintaqasi mamlakatlari bilan savdo-iqtisodiy aloqalarini rivojlanish dinamikasi. XXR investitsion siyosatining asosiy yo‘nalishlari. Xitoy iqtisodiyotiga jalb etilgan investitsiyalarning geografik va tarmoqlar tarkibi. Xitoyda Erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etish sharoitlari va xususiyatlari. XXRning innovatsion va ilmiy-texnik siyosati. Xitoy- Koreya Respublikasi savdo-iqtisodiy aloqalarining asosiy yo‘nalishlari.

III. MUTAXASSISLIKKA OID MATNNI O‘RGANILGAN SHARQ TILIDAN ONA TILIGA TARJIMA QILISH(600-800 b.b.)

Magistraturaga qabul sinovlarining birinchi bosqichida mutaxassislik fanlaridan yozma ishlar topshiriqlari bo‘yicha talabalar bilimini baholash mezonlari

Qabul sinovlarini baholash uchun maksimal baho - **100 ball** etib belgilanadi.

Mutaxassislik fanlari bo‘yicha kirish sinovi biletlarining har birida 3 tadan savol bo‘lib, ular quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

1. Birinchi va ikkinchi savollar mutaxassislik fanlariga tegishli bo‘ladi. Ularning har biriga yozilgan javoblarni baholash **30 ball** doirasida amalga oshiriladi.

Savol bo‘yicha javoblarni baholash quyidagi jihatlarni hisobga olgan holda amalga oshiriladi:

- nazariy va amaliy bog‘liqlikda yoritilgan;
- mazmunni yoritishda mustaqil ilmiy mushohada yuritish iqtidori mavjudligi;
- nom va ilmiy atamalarni bilish darajasi;
- keltirilgan faktlarning hozirgi davrdagi jarayonlar, o‘zgarishlar bilan o‘zaro aloqadorlikda ochib berilganligi, chuqr ilmiy tahlil etilgan hamda xronologik jihatdan to‘g‘ri yoritilganligi;
- muammoni tizimli mustaqil tahlil qilganligi, o‘z fikrini erkin va mustaqil ifoda eta olganligi.

BAHOLASH SHKALASI:

1. Fikr aniq va izchil ifodalangan, barcha savollar mutlaqo to‘liq yoritilgan va bunda tegishli ilmiy adabiyotlarga tayanilgan va har tomonlama chuqr asoslangan javoblarga **26-30 ballgacha - a’lo** baho qo‘yiladi.

2. Savolga nisbatan to‘liq javob berilgan, fikr izchil ifodalangan, lekin bunda tegishli ilmiy va uslubiy adabiyotlarga kamroq e’tibor berilgan bo‘lsa, **21-25 ballgacha - yaxshi** baho qo‘yiladi.

3. Savolga qisman javob bera olgan va ma’lum darajada ilmiy, o‘quv-uslubiy adabiyotlaridan foydalangan bo‘lsa, **17-20 ballgacha - qoniqarli** baho qo‘yiladi.

4. Fikr aniq ifoda etilmagan, savolga qisman bo‘lsada to‘g‘ri javob berilmagan, tegishli ilmiy, o‘quv-uslubiy adabiyotlardan mutlaqo foydalanimagan javoblar uchun **0-16 ballgacha - qoniqarsiz** baho qo‘yiladi.

2. Uchinchi savol bo‘yicha mutaxassislikka oid (ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy, бадиий) mavzulardagi va 600 belgi atrofidagi hajmga ega sharq tilidagi matnni ona tiliga tarjima qilinadi.

Yozma tarjimani baholashda **40 ballik mezon qo'llanadi**. Matn tarjimasi quyidagi mezon asosida baholanadi:

BAHOLASH SHKALASI:

a) matnni to‘liq 100% tarjima qilsa	40 ball
b) 90 % tarjima qilsa	36 ball
v) 80% tarjima qilsa	32 ball
g) 70% tarjima qilsa	28 ball
d) 60% tarjima qilsa	24 ball
e) 50% tarjima qilsa	20 ball
j) 50% dan kam tarjima qilsa	0 ball

Tarjima hajmidan kelib chiqib, baholashda oraliq ballar korsatkichlari ham qollanishi mumkin.

Yozma ish natijalari bo‘yicha sinov yakunida yig‘ilgan ballar jamlanadi va quyidagicha baholanadi:

1. 86 - 100 ballgacha – “a’lo”;
2. 71 - 85 ballgacha – “yaxshi”;
3. 56 – 70 ballgacha – “qoniqarli”;
4. 0 – 55 ballgacha – “qoniqarsiz”

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президентининг лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишлиланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутки. –Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2016. – 56 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Конун устуворлиги ва инсон манфаатларини тъминлаш – юрт тараккиёти ва халк фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганинг 24 йиллигига бағишлиланган тантанали маросимдаги маъруза 2016 йил 7 декабрь. – Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2016. – 48 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халкимиз билан бирга қурамиз. - Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 488 б.
4. O’lmasov A., Vahobov A. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. – Т.: Iqtisod-Moliya, 2014. – 424 b.
5. Jo‘raev T., Tojiboyeva D. Iqtisodiyot nazariyasi (ko‘rgazmali va tarqatma materiallar). 1-tom, 2011. – 332 b.
6. Jo‘raev T., Tojiboyeva D. Iqtisodiyot nazariyasi (ko‘rgazmali va tarqatma materiallar). 2-tom, 2013. – 380 b.
7. Principles of Economics, 6th Edition. N.Gregory Mankew. ISBN 13: 978-0-538-45305-9. USA, textbook. 2012. Cengage Learning. 890 p.
8. The Economics of the Middle East and North Africa (MENA) / Joseph Pelzman (George Washington University, USA), 2012, 292pp., ISBN: 978-981-4327-51-0 (hardcover)
9. АСЕАН – движущая сила региональной интеграции в Азии. Монография. М.2018.
10. Вахабов А.В., Таджибаева Д.А., Хаджибакиев Ш.Х. Жаҳон иқтисодиёти ва халкаро иқтисодий муносабатлар: Ўқув қўлланма/ и.ф.д., проф. Вахабовнинг умумий таҳрири остида. – Т.: Молия, 2011. – 708 б.
11. Садибекова Б.Д. Хитой иқтисодиёти. Ўқув қўлланма, Т., O‘zdavmatbuotLITI, 2011, 1,2,3 qismlar.
12. Садибекова Б.Д. Хитой иқтисодиёти. Ўқув қўлланма, Т., ТДШИ, 2018, 298 б.
13. Погорлецкий А.И. Мировая экономика и международные экономические отношения. Учебник для академического бакалавриата. М.2018.-499с.
14. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебник / под ред. В.К. Поспелова. — М. : ИНФРА-М, 2017. — 370
15. Костин А., Прокушев Е. Внешнеэкономическая деятельность. Учебник и практикум. Учеб.пос.М.2016.
16. Экономическая и социальная география стран ближнего зарубежья: Пособие для вузов. / М.П. Ратанова, В.Л. Бабурин, Г.И. Гладкович, В.Н. Горлов, А.И. Даньшин; под. ред. М.П. Ратановой. М.: Дрофа, 2004. – 576 с.

17. Международная экономическая интеграция: учебное пособие. / под. ред. д-ра экон. Наук, проф. Н.Н.Ливенцева. – М.: Экономистъ, 2006. – 430 с.
18. Вейн Пэнси, Жданов Сергей «Арабские страны в мировой экономике» Издательство: АНКИЛ, Панорама Издательский дом, 2006 г.
19. Конотопов М.В. История экономики зарубежных стран. – М.: Изд-во КноРус, 2006.
20. Кочергина Т.Е. Мировая экономика. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. – 244 с.
21. Ломакин В.К. Мировая экономика: Учебник для ВУЗов. – М: ЮНИТИ, - 2010. – 672 с.
22. Международные экономические отношения /Под ред. В.Е. Рыбалкина. – М.: ЮНИТИ, 2008. – 591 с.
23. Международные экономические отношения. Международный бизнес/ Учебник. – Ростов-на Дону, Феникс, 2009. – 571 с.
24. Международные экономические отношения: Учебник для бакалавров/ Под ред. Хасбулатова Р.И. – М.: Юрайт, 2012. – 910 с.
25. Миклашевская Н.А., Холопов А.В. Международная экономика. – М.: «Дело и Сервис», 2008. – 352 с.
26. Михайлушкин А.И., Шимко П.Д. Международная экономика: теория и практика. – М.: Питер, 2008. – 464 с.
27. Алимов Р.М. Центральная Азия: общность интересов. – Т.: «Шарк», 2005. – 464 с.
28. Мировая экономика. Практикум: учеб. пособие - М.: Проспект, 2009.- 200 с.
29. Ломакин. В.К. Мировая экономика: учебник. - М.: ЮНИСТИ-ДАНА, 2008. - 671с.
30. Динкевич А.И., Швыдко В. Г. Страны Центральной Азии - новая фаза переходного периода / Ин-т востоковедения РАН. - М., 2005. – 174 с.
31. Мировая экономика: прогноз до 2020 года /под ред. акад. А.А. Дынкина /ИЗЭМОРАН. - М.: Магистр, 2008. - 429 с.
32. Мировая экономика и международные экономические отношения: учебник. /под ред. проф. А.С. Булатова, проф. Н.Н. Ливенцева.- М.: Магистр, 2008.- 654 с.
33. Гоголева Т.Н. Международная экономика: учебное пособие.- М.: КНОРУС, 2008.- 304 с.
34. Ломакин В.К. Мировая экономика. Практикум: учеб. пособ. - М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2007. - 223 с.
35. Николаева И.П. Мировая экономика: учебное пособие: третье издание, переработанное и дополненное. – М.: ЮНИТИ, 2006. – 510 с.
36. Смитиенко Б.М. Мировая экономика: учебник для бакалавров. – М.: Юрайт, - 2012. – 590 с.